

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu

ÇALIŞMA RAPORU

Mayıs 2013 - Mayıs 2015

1. Komisyonun Tanıtımı: Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu, TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. Ali Arabacı başkanlığında, ülkemizin çeşitli barolarına mensup Çevre ve Kent Hukuku konularında uzmanlaşmış, çevre ve insan sağlığının korunmasına duyarlı 34 avukattan oluşmaktadır.

Komisyonun amacı, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının güvence altına alınması, **Çevre ve Kent Hukuku alanında ulusal ve ulusal üstü hukuk ekseninde çevre haklarının tanınması, korunması, uygulanması ve geliştirilmesi açılarından mesleki, kuramsal ve uygulamaya yönelik araştırma ve çalışmalar yapmaktır.**

TBB Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen Yönergede komisyonun görevleri:

- a) Çevre ve Kent Hukukuna ilişkin ulusal ve uluslar arası alanda seminer, konferans, toplantı, kurultay, çalıştay, kamuoyu oluşturmak, ödül vermek, araştırma-geliştirme çalışması yapmak ve benzeri etkinlikleri düzenlemek.
- b) Ulusal üstü planda Çevre ve Kent Hukuku alanındaki faaliyetleri izleyerek raporlar hazırlamak.
- c) Çevre ve Kent Hukuku ile ilgili konularda kuramsal veya uygulamaya yönelik süreli ve süresiz her türlü yayını yapmak.
- d) Çevre ve Kent Hukuku ile ilgili konularda ulusal ve uluslararası alanda tüm kişi, kurum ve kuruluşlarla ilişkiler kurmak, geliştirmek ve işbirliği yapmak.
- e) Çevre ve Kent Hukuku ile ilgili arşiv, kütüphane ve benzeri diğer tesisleri kurmak.
- f) Çevre ve Kent Hukuku alanında çevre haklarını savunmak ve korumak için uzman avukatların yetişmesini sağlamak amacıyla meslek içi eğitim etkinlikleri düzenlemek, yürütmek ve bu alanda çalışmak isteyen avukatlara danışmanlık hizmeti vermek.
- g) Toplumun çevre hakları alanında bilgisini ve duyarlılığını geliştirmeye yönelik eğitim projeleri üretmek uygulamak.

- h) Uluslararası ve ulusal çevre hakları düzenlemelerinde benimsendiği şekilde, çevre haklarına ve kente karşı gerçekleşecek ya da gerçekleşen her türlü ihlal karşısında ulusal ve uluslararası yargı mercilerine başvurmak ve hak aramak.
- i) Türkiye gündemindeki çevre hakkı ihlalleri ile kentte karşı işlenen suçlara dair davaları gözlemci sıfatıyla izlemek.
- j) Amacı ile ilgili gördüğü kuramsal veya uygulamaya yönelik diğer her türlü etkinlik ve çalışmalarda bulunmak.
- k) Ulusal ve uluslararası düzeyde meydana gelen çevre hakları ihlalleri konusunda Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna rapor sunmak.
- l) Çevre ve Kent Hukuku alanında ülkemizdeki yasama, yargı, yürütme organlarının, meslek odalarının, sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerinden komisyonca karar verilenleri takip etmek, incelenmek ve varılacak sonuçları Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'na sunmak.
- m) Amacı ile ilgili ihtiyaç duyulan alanda uzmanlardan profesyonel hizmet almak.
- n) Baroların Çevre ve Kent Hukuku komisyonları ile iletişim, dayanışma ve ortaklaşa faaliyetlerin sağlamak.
- o) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na Komisyonun çalışmalarına dair sistematik ve tematik raporlar sunmak.

Olarak tanımlanmıştır.

2. Komisyon Toplantıları: Komisyon Yönergede tanımlanan görevlerini yerine getirmek üzere düzenli aralıklarla toplantılar düzenlemektedir. Bu toplantılar Türkiye'nin çeşitli Barolarının işbirliği ile, o Baroların yerel çevre ve kent sorunlarını da ön plana getirecek şekilde gerçekleşmektedir.

- a. 06.07.2013 Tarihinde Ankara da yapılan komisyon toplantısı,
- b. 05.10.2013 Tarihinde Mersin Barosu işbirliği ile Mersin de yapılan komisyon toplantısı,
- c. 11.01.2014 Tarihinde Ankara da yapılan komisyon toplantısı,

- d. 2 Şubat 2014 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilen toplantı
- e. 26/27 Nisan 2014.Tarihinde İzmir-Çeşme Yarımadası ve Sefehisar toplantıları.
- f. 07-08. Haziran 2014 Tarihlerinde II.Çevre ve Kent Hukuku Kurultayı ile Ankara da yapılan Komisyon toplantısı,
- g. 20.09.2014 Tarihinde Tekirdağ Barosu işbirliği ile Tekirdağ da gerçekleştirilen komisyon toplantısı,
- h. 22.11.2014 Tarihinde Ankara da gerçekleştirilen komisyon toplantısı,
- ı. 09.01.2015 Tarihinde Kırklareli Barosunun işbirliği ile Kırklareli de düzenlenen komisyon toplantısı,
- i. 04.04.2015 Tarihinde Çanakkale Barosu işbirliğinde Çanakkale de düzenlenen komisyon toplantısı,

TBB yeni yönetiminin oluşumundan bu yana yapılan belli başlı toplantılardır.

3. Komisyon tarafından düzenlenen seminer, konferans, toplantı, kurultay ve Çalıştaylar;

Komisyon, TBB yeni yönetiminin oluşumundan sonra Ankara-Tekirdağ- Kırklareli- İstanbul ve Çanakkale de aşağıdaki etkinlikleri düzenlemiştir.

- a. 17.Ocak.2014 tarihinde Ankara da Kent ve Çevre davalarında Ehliyet ve Menfaat Paneli düzenlenmiştir. Çevre ve kente ilişkin hakların bir insan hakkı olduğu belirlenerek, baroların, meslek örgütlerinin, sendikaların çevre ve kent hukukuna dair ihlal ve suçlara karşı hak arama özgürlüğünü kullanmalarının önünü kapatan, idari yargı tarafından verilen dava açma ehliyetinin ve menfaatinin bulunmadığı yönündeki kararların açıkça hukuka aykırı olduğu panelde tartışılan konulardır.
- b. 07-08. Haziran 2014 Tarihlerinde Ankara da II.Çevre ve Kent Hukuku Kurultayı gerçekleştirilmiştir. Kurultay'ın İlk oturu-

munda çevre hakkının Anayasa ve uluslararası insan hakları hukuku bağlamında güvenceleri üzerinde durulmuş, kurul-tayın ikinci oturumunda ise doğa hakları bağlamında çevre hakkı değerlendirilmiştir.

- c. Türkiye Barolar Birliği Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu tarafından “Ekolojik Kriz ve Kentler” konulu toplantı, 31 Ocak – 2 Şubat 2014 tarihleri arasında İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Türkiye Barolar Birliği (TBB) tarafından düzenlenen “Ekolojik Kriz ve Kentler” panelinde yıkımın eşliğindeki kent örnekleri konuşulmuş, Panelin ilk oturumunda ekolojik olarak tahrip edilmiş olan İstanbul, Trakya, Van ve Ankara örnekleri tartışılmıştır.
- d. 2. Şubat.2014 Tarihinde İstanbul-Taksim Gezi Parkında komisyon başkanımız komisyon üyeleri ile birlikte Gezi parkı eylemlerinde kolluğun uyguladığı hukuk dışı uygulamaları kınayan, Gezi parkının yapılaşmasına karşı çıkan, tüm İstanbul da talana dönük çarpık kentleşme ve yapılaşmanın sona erdirilmesi çağrısı yapan bir basın açıklaması yapmıştır.
- e. 2. Şubat.2014 Tarihinde İstanbul’da yapılacak 3. Havalimanı ve çevre yolları projesinin uygulama alanları gezilerek incelemelerde bulunulmuştur. İstanbul kuzey ormanlarını ve tüm ekolojik sistemi giderek bölgedeki köylülerin yaşam alanlarını tahrip edecek bu projeye karşı çıkılarak köylülerle dayanışma ve müşterek davalar yürütülmesi kararlaştırılmıştır.
- f. 20.09.2014 Tarihinde **Ergene Derin Deşarjı ve Marmara Denizi’ İnceleme Gezisi yapılmıştır**, Türkiye Barolar Birliği Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu, Edirne Barosu, Tekirdağ Barosu, Kırklareli Barosu, Türk Tabipleri Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve MAREM (Marmara Environmental Monitoring) Projesi yetkilileri tarafından Ergene Platformu ve Trakya Platformu üyelerinin de katılımı ile ‘Ergene Derin Deşarjı ve Marmara Denizi’ inceleme gezisi ve sonrasında bir basın açıklaması gerçekleştirilmiştir.
- g. Türkiye Barolar Birliği Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu tarafından 10 Ocak 2015 tarihinde Kırklareli Barosu’nun ev sahipliğinde Edirne ve Tekirdağ barolarının katkılarıyla “Doğal

Varlıklar ve Çevresel Etki Değerlendirmesi” semineri düzenlenmiştir. Seminerin ertesi günü ise Dereköy yolu Koruköy mevkiinde kurulmak istenen altın madeninde incelemelerde bulunulmuştur.

- h.** İzmir-Urla da Urla Villaları olarak anılan 1. Derece derece doğal sit alanında yapılan ve basında dönemin başbakanına ait ve usulsüz bilirkişi raporları ile hukukilik kazandırılmaya çalışıldığı bildirilen yapılaşmalarla ilgili İzmir-Urla-Zeytineli köyünde, hukuk dışı yapıların bulunduğu yerde komisyon tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 1.** Marmara Bölgesi Üst Ölçekli Planlarının tartışıldığı çalıştay niteliğinde 17.01.2015 tarihinde İstanbul da ve 04.04.2015 tarihinde Çanakkale olmak üzere süregelen çalışmalar yapılmıştır. Halen çalıştay dizisi devam etmektedir.
- i.** 5.04.2015 tarihinde Çanakkale-Karabiga ve çevresinde mevcut ve planlanan termik santrallerin çevreye verdiği zararların incelenmesi amacıyla bu bölgede inceleme fezisi düzenlenmiştir. Ayrıca Kazdağları bölgesindeki orman alanlarında işletilmek istenen altın madenciliği faaliyetine karşı direnen köylülerle toplantılar gerçekleştirilmiştir.
- k.** Sinop Nükleer Karşıtı Platform tarafından yapılan davet üzerine Türkiye Barolar Birliğini temsilen Sinop Nükleer Santralı protesto mitingine 25.04.2015 tarihinde komisyon üyelerimiz katılmıştır.

4. Komisyon tarafından önerilerek TBB tarafından açılan ve komisyonun takibinde olan davalar;

Komisyonun önerisi üzerine diğer meslek odaları ile birlikte komisyon üyelerince hazırlanan aşağıdaki davalar açılmıştır. Bu davalar halen komisyonun takibindedir.

- a.** Danıştay 8. Dairesinin 2014/3563 E. sayılı dosyasında devam eden Orman Kanunu uygulama yönetmeliğinin iptali talebiyle Orman ve Su İşleri Bakanlığı aleyhine açılan dava. Dava da ehliyet yönünden ret kararı verilmiş karar temyiz edilmiştir. Yargılama devam etmektedir.

- b. Danıştay 14. Dairesinin 2014/11695 E. sayılı dosyasında TBB nin TMOBB ve Türk Tabipler Birliği ile birlikte Çevre ve şehircilik bakanlığı aleyhine Akkuyu Nükleer Santrali hakkında verilen ÇED olumlu kararının iptali ile ÇED Yönetmeliğinin Geçici 1. Maddesinin iptalini talep eden eden dava. Davada yargılama devam etmektedir.
- c. Mersin 2. İdare Mahkemesinin 2015/2 E. sayılı dosyasında TMMOB ve Türk Tabipler Birliği ile müştereken Akkuyu Nükleer Santrali ile ilgili uluslararası anlaşmanın iptali ve ÇED olumlu kararının iptali talepli dava açılmıştır. Davada yargılama halen devam etmektedir.
- d. Danıştay 14.Dairesinin 2015/592 E. sayılı dosyasında TMMOB ve Türk Tabipler Birliği ile müştereken 25.11.2014 tarihli RG de yayınlanan ÇED Yönetmeliğinin bir kısım maddelerinin iptali talebiyle dava açılmıştır. Davada yargılama halen devam etmektedir.

5. Komisyonun gözlemci sıfatıyla katıldığı yargılamalar;

Komisyon yönergesi ve TBB yönetimi kararları gereğince bizzat komisyon Başkanı Av. Ali Arabacı'nın görevlendirildiği aşağıda yazılı davalar Türkiye Barolar Birliği tarafından "Gözlemci" sıfatıyla takip edilmiştir.

- a. Rize İdare Mahkemesinin 2013/484 E.-2014/747 K. sayılı dosyası üzerinden açılan ve Artvin Barosu Başkanlığının davacı olduğu; Artvin Cerrattepe Bakır ve Altın Madeni projesi için verilen ÇED olumlu kararının iptali davası ve duruşması,
- b. Komisyon gündeminde olan ve Komisyon üyelerinin bizzat davacı olduğu Urla Villaları olarak bilinen ve basında Başbakan'a ait olduğu söylenen hukuk dışı yapıların bulunduğu 1. Derece Doğal sit alanı vasfındaki alanın statüsünün değiştirilmesine ilişkin bakanlık işleminin iptali için İzmir 2. İdare Mahkemesinin 2014/572 E. sayılı dava ile bu davaya ilişkin keşif ve bilirkişi incelemeleri,
- c. Bergama'da büyük bir çevresel yıkıma neden olan altın madeni aleyhine davaları yıllardır yürüten ve Bergama da Çevre ve

yaşama hakkını savunmak amacıyla 2006 yılında köylülerle piknik yapmak amacıyla bulunan komisyon üyemiz Av. Arif Ali Cangı'yı yıldırımak amacıyla isnat edilen haksız suçlama sonucu Bergama Ağır Ceza Mahkemesinin 2013/40 E. sayılı dosyasında açılan davanın duruşmaları,

6. Komisyon tarafından hazırlanan ve TBB tarafından yayınlanan basılı eserler.

- a. Kent ve Çevre Davalarında Ehliyet ve Menfaat, TBB yayını, Ankara, 2015
- b. Ekolojik Kriz ve Kentler, TBB yayını, 2015
- c. Uluslararası Çevre Sözleşmeleri, TBB yayını, 2014
- d. Trakya Çevre Sorunları Kurultayı, TBB Yayını, 2014
- e. Çevre ve Kent Hukuku Kurultayı, TBB Yayını, 2013

7. Komisyon tarafından hazırlanan ve yayınlanan raporlar:

- a. Urla-Çeşme-Karaburun Yarımadası Çevre Sorunları İnceleme Raporu, 25/26/27 Nisan 2014.
- b. Ergene Derin Deniz Deşarjı ve Yaratacağı Çevresel Sorunlar inceleme raporu, 2015

8. Komisyon Tarafından düzenlenen ödüller.

Komisyon önerisi ve TBB Yönetim Kurulu'nun kararı ile 2013 yılında kaybettiğimiz Sayın Av. Noyan Özkan anısına "Avukat Noyan Özkan Çevre ve Ekoloji Mücadelesi Onur Ödülü" verilmesine karar verilmiştir. Ödül komitesi komisyon olup, komisyonca yönerge gereğince seçilen jüri üyelerinin değerlendirmesi ile ödül alanlar belirlenmektedir. Fiziki olarak plaketten ibarettir. 2014 yılında ödül Yeşil Gerze Çevre Platformu ile Kazım Delal'le verilmiştir. 2015 yılında verilecek 2. Ödül hazırlıkları devam etmektedir.

9. Komisyonca uygun görülen ve TBB Yönetimi tarafından da kabul edilen belli başlı diğer karar ve uygulamalar.

- a. Türkiye Barolarının 1136 sayılı Kanununun 76, 95/21 maddeleri uyarınca “davacı” ya da “müdahil” sıfatıyla yer aldığı çevre davalarında yargılama giderlerinin TBB bütçesinden karşılanmasına ilişkin TBB Yönetim kurulunun 22.07.2013 günlü kararı.
- b. Çevre Davaları ve Çevre Davalarında Bilirkişilik konulu inceleme raporu hazırlanması. TBB Yönetim kurulunun 22.07.2013 günlü kararı.
- c. Baro Başkanlarının Baro Başkanları toplantılarında bölgelerindeki çevre ihlalleri ve bunlara karşı Baroların rölü konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılması. 06.10.2013 tarihli karar.
- d. Erzincan ili-İliç İlçesinde yer alan siyanür liçi yöntemi ile altın madeni işletmesinin yarattığı çevresel tahribatın sonuçlarının raporlaştırılmasına ilişkin karar.06.10.2013 tarihli karar.
- e. ÇED'e bağlı iptal kararlarından sonraki işlemler hakkında Çevre ve Orman Bakanlığının 2009/7 sayılı genelgesinin iptali için TBB tarafından dava açılması kararı. 10.01.2015 günlü karar.
- f. Sinop'ta yapılması planlanan Nükleer Santralin Çevre ve İnsan sağlığı üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin açıklanarak endişelerin paylaşıldığı mektupların Japon Barolar Birliği ve Karadeniz Ülkeleri Barolar Birliği ne yazılmasına anılan örgütlerle işbirliği yapılmasına ilişkin karar. 17.04.2015 tarihli TBB Yönetim kurulu kararı.

